



## PARADOKS KARY ŚMIERCI

Mgr Renata Matusiak - DOKTORANTKA KUL

Ur. w 1988 roku w Tarnobrzegu. Absolwentka socjologii na Wydziale Zamiejscowym Nauk o Społeczeństwie KUL w Stalowej Woli. W ramach zainteresowań naukowych odbyła studia podyplomowe: Kryminologia z elementami profilaktyki przestępczości. Od roku 2012 uczestniczka studiów doktoranckich na kierunku pedagogika. Specjalizuje się w komunikacji społecznej, patologiach i dewiacjach społecznych oraz tematyce przestępczości komputerowej.

### WSTĘP

W Polsce obecnie toczy się dyskurs dotyczący przywrócenia kary śmierci. Temat ten powraca w przypadku przestępstw bulwersujących opinię publiczną. Przestępstwa te dotyczą najczęściej pozbawienia życia drugiego człowieka ze szczególnym okrucieństwem, bądź osób nieletnich. Powoduje to dyskusje na temat skuteczności polskiego systemu karnego i skuteczność resocjalizacji. Nagromadzenie informacji w mediach o przestępstwach dotyczących pozbawienia życia powoduje strach społeczeństwa związany z pozornym kreowaniem w mediach obrazu wzrostu tego typu przestępstw w Polsce. Powoduje to także rozważania istoty kary na gruncie moralnym, etycznym i filozoficznym, a także ekonomicznym dotyczącym utrzymania szczególnie niebezpiecznego więźnia finansowanego ze środków publicznych. Społeczeństwo w tej kwestii podzielone jest na przeciwników kary śmierci jak i zwolenników jej przywrócenia. Niezależnie od stanowiska jest to temat budzący wiele emocji nie tylko w Polsce, ale i na całym świecie, gdzie zrezygnowano z tego środka karnego. Jak

podaje Amnesty International kara śmierci jest obecna w kodeksach karnych 58 krajów. W roku 2013 karę śmierci wykonano na terytoriach 22 krajów. Najczęściej karę tą wykonuje się w Chinach, Iranie, Iraku, Arabii Saudyjskiej, USA i Somalii<sup>1</sup>. W niniejszym artykule przedstawiono zarys historii kary śmierci, który pokazuje, że kara ta towarzyszyła ludziom od wieków i wbrew twierdzeniom różnych badaczy nie powoduje odstraszenia od popełniania różnych czynów. Poniżej zostały przedstawione także badania dotyczące stosunku ankietowanych do kary śmierci i przestępstw za jakie ich zdaniem kara śmierci powinna być wymierzana.

### 1. HISTORYCZNY ZARYS KARY ŚMIERCI

Od wieków kara śmierci jest tematem emocjonującym, gdyż dotyczy najważniejszej wartości czyli ludzkiego życia. Pierwsze dokumenty o charakterze prawnym opisujące karę śmierci zawarte są w kodeksie Drakona, który pełnił funkcję prawodawcy ateńskiego. Jako pierwszy uporządkował kwestie kar za poszczególne przestępstwa, w tym także karę śmierci. Drakon przewidział surowe kary za nawet

<sup>1</sup> P. Szumlewicz, *AI: Coraz więcej wykonywanych kar śmierci na świecie*, <http://lewica24.pl/swiata/4506-ai-wiecej-wykonywanych-kar-smierci-na-swiecie.html>, (dostęp 12.05.2014r.).

<sup>2</sup> Zob. B. Loebel, *Prawo Drakona*, Warszawa 2005, s. 13.

najmniejsze przewinienia<sup>2</sup>. Kara śmierci w starożytności była powszechna i wykonywana zgodnie z przesłaniem Biblii, która mówi, że kto przelewa krew człowieka, przez człowieka zostanie przelana jego własna krew” (Rdz 9,6), oraz, „jeśliby kto umyślnie przeciw bliźniemu swemu zaszczepił się zdradą zabił go, i od ołtarza mego weźmiesz go i zabijesz!” (Wj 21,14). W rozpatrywaniu kary śmierci brano pod uwagę możliwość ponownego popełnienia danego czynu, umyślność bądź przypadek/konieczność popełnienia danego czynu<sup>3</sup>. Obecność kary śmierci była normalnym zjawiskiem, mającym za zadanie odstraszyć potencjalnych przestępców od popełniania czynów karalnych. W kanonie kar w starożytności była to kara uznawana za najbardziej skuteczną<sup>4</sup>. Podobną funkcję kary śmierci podają amerykańscy naukowcy badając skazanych na karę śmierci w Stanach Zjednoczonych.

W starożytności kara śmierci już nie tylko odstraszała, ale pełniła rolę zemsty na przestępcy. Unicestwienie przestępcy miało dać rodzinie ofiary ukojenie bólu po stracie. Średniowieczni sędziowie opierali się na zasadzie „oko za oko, ząb za ząb” i w ten sposób przestępca najczęściej był skazany na takie same czyny jakie popełnił na ofierze. Śmierć w tym wieku była wszechobecna i nie stanowiła tak emocjonującego tematu jak obecnie, przyczyną tego były liczne zarazy, widok ciał na ulicach miast, a także z powodu licznych bitew i wojen. W przypadku tego wieku w wykonywaniu kary śmierci charakterystyczne było to, że skazany był poddany

torturom przed śmiercią, często tortury te były wykonywane w miejscach publicznych. Do najczęściej zadawanych tortur należały: okaleczanie, głodzenie, ucinanie członków ciała, wieszanie za członki ciała, przypalanie, wyrywanie zębów. Po czym skazany był zabijany przez powieszenie, ćwiartowanie, łamanie kołem, utopienie<sup>5</sup>. Sposób wykonywania kary śmierci zależał także od pozycji społecznej skazanego, gdy był on zamożnym Panem najczęściej karę wykonywani przez ścięcie w miejscu publicznym jak dziedziniec miasta<sup>6</sup>. Była to kara przeznaczona dla ludzi wysoko urodzonych. Kara najbardziej poniżającą zaś było powiedzenie za granicami miasta, gdyż miejsce wykonania kary także miało istotne znaczenie. Kara była także dostosowana do płci osoby skazanej, gdyż w przypadku kobiet najczęściej wyznaczano sposób wykonania kary przez utopienie<sup>7</sup>.

W Polsce w średniowieczu istniała możliwość odkupienia swojego życia od władcy lub innego dostojnika państwowego płacą za wykupienie, bądź oddając swój majątek za ratunek życia. Najczęściej popełniane czyny dotyczyły przestępstw przeciw państwu, władcy oraz majątku. Karę śmierci wykonywano także na denacie. Polegało to na tym, że kat dokonywał czynności na zwłokach przestępcy w wyniku których, gdyby żył doszłoby do zgonu<sup>8</sup>.

Wbrew powszechnym opiniom to nie w średniowieczu wykonywano najwięcej kar śmierci, a właśnie w nowożytności. Przemawiały za tym argumenty ekonomiczne. Państwo nie ponosiło kosztów utrzymania skazanego, ograniczano moż-

<sup>3</sup> Zob. T. Ślipko, *Kara śmierci z teologicznego i filozoficznego punktu widzenia*, Kraków 2000, s. 24.

<sup>4</sup> Zob. W. Bosak, *Postacie Nowego Testamentu. Słownik-Konkordancja*, Poznań 1996, s. 243.

<sup>5</sup> Zob. M. Koper, *Sposoby wykonywania kary śmierci w dawnych wiekach*, „Prawo i życie” 9/2000, s. 71.

<sup>6</sup> Zob. K. Sójka-Zielińska, *Historia prawa*. Warszawa 2001, s. 21-25

<sup>7</sup> Zob. W. Marsel, *Poznańskie prawo karne do końca XVI wieku*, Poznań 1965, s. 124.

<sup>8</sup> Zob. J. Rafacz, *Dawne polskie prawo karne*, Warszawa 1932, s. 102

liwość ponownego popełnienia czynu przez skazanego. Zmiana zaszła w okresie oświecenia, gdy sprzeciwiono się karaniu śmiercią w imię humanitaryzmu, kult rozumu. Myśliciele oświecenia Beccaria czy Diderot zaznaczali w swoich dziełach, że skuteczniejsze i bardziej dotkliwe dla skazańca jest więzienie, a kara śmierci głosi w idee nowego myślenia w oświeceniu. Cesare Beccaria był twórcą dzieła o „O przestępstwach i karach” w którym sprzeciwił się karze śmierci. Zazaczył, że istotą kary nie powinien być odwet, lecz „pozyskanie przestępcy do społeczeństwa”<sup>9</sup>. Ciekawostką jest fakt, że kary śmierci we wszystkich epokach karano zarówno kobiety jak i nieletnich<sup>10</sup>.

W roku 1786 został wydany „Kodeks Toskański”. W tym kodeksie jako pierwszym na świecie nie ujęto kary śmierci i kar cielesnych, co było spowodowane dziełem Baccaria, które wykorzystał książę Toskański Leopold Habsburg autor Kodeksu Toskańskiego<sup>11</sup>.

Dopiero wiek XX zapoczątkował zmianę podejścia do kary i jej celów, bowiem założono, że celem kary jest resocjalizacja. Po okresie wzięcia w którym skazany został zresocjalizowany wracał on do społeczeństwa i rozpoczynał nowe życie. Jest to także podstawą współczesnych kodeksów karnych na całym świecie. Kara śmierci w tym ujęciu nie jest karą, bo nie spełnia założeń resocjalizacji i nie przynosi zmiany zachowania skazanego. Nie ma on możliwości naprawienia swoich błędów, bądź zadośćuczynienia ofierze, jej rodzinie. Skazany nie ma szansy na odkupienie swoich grzechów i na poprawę. Większość krajów na całym świecie odstąpiło od wykonywania kary śmierci jako tej której nie da się pogodzić z posza-

nowaniem godności człowieka. W Polsce ostatni wyrok skazujący na karę śmierci wykonano 21 kwietnia 1988 roku w Krakowie przez powieszenie, sprawcą był 28-letni morderca Andrzej Cz<sup>12</sup>. W Europie nie wykonuje się kary śmierci w żadnym kraju z wyjątkiem Białorusi. W Rosji obowiązuje moratorium na karę śmierci, co oznacza, że można ją orzekać a nie wykonywać. Politycy tego kraju jednak uzależniają przywrócenie kary śmierci od zawarcia umów międzynarodowych<sup>13</sup>.

Do czasów współczesnych kara śmierci ciągle pojawiała się w licznych kodeksach na całym świecie, funkcjonując cały czas jako kara. Badacze etyki, prawa, różne organizacje chroniące praw człowieka poddają pod wątpliwość, czy śmierć jest karą dla człowieka? Jakie są prawne, filozoficzne i moralne aspekty kary śmierci? Stanowisk jest wiele, jednak w przeważającej części analitycy tej kary uznają ją za niehumanitarną i godzącą w najwyższą wartość na świecie jaką jest ludzkie życie.

## 2. ISTOTA KARY

Polska poczyniła duże starania, aby zlikwidować karę śmierci w Polsce. Wracający temat tej kary spowodowany jest dyskusją medialną, która najczęściej toczy się w przypadku popełnienia brutalnego morderstwa. Wzburzona opinia publiczna jest podatna na sugestie dotyczące tego kontrowersyjnego tematu. W zasadzie kara śmierci nie jest karą, bo nie uczy niczego skazanego, nie daje mu szansy na zrozumienie swojego postępowania i odpokutowania go zarówno w własnym wnętrzu jak i w ramach działalności społecznej. Istotą kary i odrzucenia kary śmierci jako środka karnego najtrafniej ujął Jan Paweł II. Mówił

<sup>9</sup> Zob. A. Marek, *Prawo karne*, Warszawa 2009, s. 240-249.

<sup>10</sup> Zob. B. Hernik-Pikulska, *Kara śmierci*, Kraków 2006, s. 79.

on, że: "Kara z punktu widzenia życia społecznego, ma za zadanie naprawienie zaistniałego nieporządku i stanowić winna gwarancję bezpieczeństwa, ale także, z punktu widzenia samego przestępcy, stanowić ma ona dla niego pomoc do poprawy oraz wynagrodzenia win. A zatem istotą kary nie ma być zemsta, lecz dążenie do kształtowania ładu społecznego. Dlatego Papież przestrzega, że aby osiągnąć te cele wymiar i jakość kary powinny być dokładnie rozważone i ocenione. Tutaj Ojciec Święty wskazuje wyraźnie, iż dla osiągnięcia owych celów stosowane kary „nie powinny sięgać do najwyższego wymiaru, czyli do odebrania życia przestępcy”, zastrzegając się, co prawda, że zasada ta obowiązuje tylko poza przypadkami absolutnej konieczności, to znaczy, gdy nie ma innych sposobów obrony społeczeństwa. Jednocześnie Papież wyraźnie osłabia to zastrzeżenie wyrażając przekonanie, że w obecnej sytuacji dzięki coraz lepszej organizacji instytucji penitencjarnych, takie przypadki są bardzo rzadkie, a być może, już nie zdarzają się wcale i powołuje się na zasadę zawartą w nowym Katechizmie. Jeżeli (...) środki bezkrwawe wystarczą do obrony i zachowania bezpieczeństwa osób przed napastnikiem, władza powinna ograniczyć się do tych środków, ponieważ są bardziej zgodne z konkretnymi uwarunkowaniami dobra wspólnego i bardziej odpowiadają godności osoby ludzkiej"<sup>14</sup>.

### 3. BADANIA I PRÓBA BADAWCZA

Problem główny przeprowadzonego

<sup>11</sup> Zob. M. Szczaniecki, *Powszechna Historia Państwa i Prawa*, Warszawa 1997, s. 436.

<sup>12</sup> Zob. P. Pytlakowski, *Czekając na kata*, Warszawa 1996, s. 6.

<sup>13</sup> Zob. *Rosja grozi przywróceniem kary śmierci "na złość Europie"*, <http://zw.lt/swiat/rosja-grozi-przywróceniem-kary-smierci-na-zlosc-europie/>, (dostęp 11.05.2014r.).

<sup>14</sup> Dz. cyt. J. Nitecki, *Jan Paweł II o karze śmierci*, <http://nowezycie.archidiecezja.wroc.pl/numery/092006/03.html>, (dostęp 09.05.2014r.).

badania dotyczył ustalenia opinii użytkowników internetu na temat kary śmierci? Badania zostały przeprowadzone przy użyciu kwestionariusza ankiety przeprowadzonej w kwietniu 2014 roku, która została umieszczona na forach internetowych i rozesłana za pomocą poczty elektronicznej. Jakości przeprowadzonych badań została zabezpieczona możliwością wypełnienia ankiety tylko jeden raz z jednego adresu IP. W badaniu wzięło udział 100 respondentów, dobór próby badawczej był losowy. Przedział wiekowy badanych kształtował się następująco: poniżej 15 lat- 3% badanych, 16-20 lat- 23% badanych, 21-25 lat- 20% badanych, 26-30 lat- 19% badanych, 31-35 lat- 14 % badanych, powyżej 35 lat- 21 % badanych. Miejsce zamieszkania badanych to: miasto- 82%, wieś- 18%. W badaniu udział wzięło 52% kobiet i 48% mężczyzn.

Badanym zadano także pytanie dotyczące wiary w Boga. 87% badanych zadeklarowało się jako osoby wierzące. Natomiast 13% badanych udzieliła odpowiedzi, iż nie wierzą w Boga.

### WYNIKI BADAŃ

1. *Czy jest Pan/Pani zwolennikiem kary śmierci?*

51% ankietowanych określa się jako zwolenników kary śmierci. 49% nie deklaruje poparcia dla kary śmierci.

2. *Kto powinien rozstrzygać o obecności kary śmierci w polskim Kodeksie Karnym?*

Ankietowani udzielili następujących odpowiedzi:

Parlament	22%
Organizacje pozarządowe	6%
Stowarzyszenia religijne	4%
Obywatele w ogólnokrajowym referendum	54%
Inne (jakie?).... - nikt, to zagadnienie już zostało rozstrzygnięte - komisja powołana z intelektualistów, - profesorów reprezentujących różne stanowiska - nikt, kary śmierci nie ma w polskim prawie karnym, i tak jest dobrze	14%

3. Czy uważa Pani/Pan za celowe przeprowadzenie referendum w sprawie przywrócenia kary śmierci w Polsce?

53% uważa za zasadne przeprowadzenie referendum w sprawie przywrócenia kary śmierci w Polsce. 31% sprzeciwia się takiemu referendum, uznając je za niepotrzebne. 16% badanych nie ma zdania na ten temat.

4. Czy kara śmierci powinna być stosowana tylko wobec recydywistów, czy też wobec osób popełniających przestępstwo po raz pierwszy?

Według 34% badanych kara śmierci powinna być stosowana tylko wobec recydywistów. 48% uważa, że kara śmierci powinna być stosowana także według osób popełniających przestępstwo po raz pierwszy. 18% badanych nie ma zdania na ten temat.

5. Czy uważa Pani/Pan, że obecność kary śmierci w Polskim Kodeksie Karnym obniży poziom przestępczości?

Ankietowani udzielili następujących odpowiedzi: tak- 34%, raczej tak- 23%, raczej nie- 21%, nie- 17%, nie mam zdania- 5%.

6. Czy wie Pani/Pan jakie jest stanowisko Kościoła Katolickiego w sprawie kary śmierci?

86% badanych udzieliło odpowiedzi, że Kościół Katolicki nie popiera kary śmierci,

3% ankietowanych udzieliło odpowiedzi, że Kościół popiera karę śmierci w szczególnych przypadkach. 11% respondentów odpowiedziało, że nie wie.

7. Czy wie Pani/Pan czy w Polsce była stosowana kara śmierci?

92% odpowiedziało, że kara śmierci była stosowana kiedyś w Polsce. 4% udzieliło odpowiedzi, że nie, nie była. Pozostali, czyli 4% stwierdzili, że nie wiedzą czy taka kara była stosowana.

8. Proszę o zaznaczenia określić, z którymi się Pani/Pan zgadza - Kara śmierci jest:....

W tym pytaniu ankietowani mogli udzielić trzech odpowiedzi. Rozkład odpowiedzi wygląda następująco:

humanitarna	2%
dyskryminująca	11%
niesprawiedliwa	6%
sposobem na walkę z przestępczością	25%
naruszeniem nietykalności osobistej więźnia	13%
odwetem	33%
odstraszeniem	13%
sprawiedliwa	31%
niehumanitarna	34%
nieetyczna	26%
pogwałceniem prawa do życia	44%
sprzeczna z religią	61%

9. Czy w Pani/Pana opinii najgroźniejsi przestępcy mają prawo do życia?

41% badanych odpowiedziało, że najgroźniejsi przestępcy mają prawo do życia. 39% badanych uważa, że nie mają prawa do życia. 20% badanych nie ma zdania na ten temat i uważają to za trudne do określenia.

10. Czy ocenia Pan/Pani sprawców zabójstw jako osoby jednoznacznie złe?

11% badanych ocenia sprawców zabójstw jako osoby jednoznacznie złe. 25%

badanych udzieliło odpowiedzi w pewnych przypadkach tak, 39% w pewnych przypadkach nie. 21% badanych nie uważa, aby sprawcy zabójstw byli jednoznacznie nie. Pozostali badani, czyli 4% nie ma zdania na ten temat.

11. *Czy uważa Pan/Pani, że zabójstwo można usprawiedliwić obroną własną lub czynem popełnionym w afekcie?*

77% respondentów uważa, że zabójstwo można usprawiedliwić obroną własną lub czynem popełnionym w afekcie. 21% nie widzi usprawiedliwienia dla zabójstwa. 2% nie ma zdania na ten temat.

12. *Czy uważa Pan/Pani, że sprawcy zabójstw cierpią na zaburzenia psychiczne?*

32% badanych uważa, że zdecydowanie tak sprawcy zabójstw cierpią na zaburzenia psychiczne. Odpowiedzi tak w pewnych przypadkach udzieliło 19% uczestników badania. W pewnych przypadkach nie odpowiedziało 27%. Zdecydowanie nie odpowiedziało 19%. Zdania na ten temat nie ma 3% badanych.

13. *Czy uważa Pan/Pani, że kara śmierci jest adekwatną sankcją dla sprawców zabójstw?*

Zdaniem 51% badanych kara śmierci nie jest karą adekwatną dla zabójców. 48% badanych uważa, że jest to kara adekwatna do popełnionych czynów. 1% nie ma zdania na ten temat.

14. *Czy uważa Pan/Pani, że mężczyzna będący zabójcą bardziej zasługuje na karę śmierci niż kobieta, która popełniła takie samo zabójstwo?*

84% badanych nie uważa, aby mężczyzna będący zabójcą bardziej zasługiwał na karę śmierci niż kobieta, która popełniła takie samo zabójstwo. 10% uważa, że kara dla mężczyzny powinna być bardziej surowa niż dla kobiety za ten sam czyn. 6% badanych nie ma zdania na ten temat.

15. *Czy wierzy Pani/Pan w możliwość poprawy przestępców, którzy popełnili zabójstwo?*

64% uczestników badania nie wierzy w możliwość poprawy przestępców, którzy dopuścili się zabójstwa. 18% uważa, że taka możliwość istnieje. Pozostali ankietowani, czyli 18% stwierdzili, że jest to trudne do oceny.

16. *Czy uważa Pan/Pani, że rodzic, który popełnił zabójstwo w obronie swojego dziecka zasługuje na karę śmierci?*

88% badanych uważa, że rodzic, który dopuścił się zabójstwa w obronie swojego dziecka nie zasługuje na karę śmierci. 9% uważa, że taki rodzic zasługuje na śmierć. 3% badanych nie ma zdania na ten temat.

17. *Jaką formę kary śmierci uznaje Pan/Pani za właściwą?*

Ankietowani udzielili następujących odpowiedzi:

krzesło elektryczne	11%
zastrzyk z trucizną	9%
śmierć przez powieszenie	7%
adekwatną do popełnionej przez skazanego	13%
każdą uznaje za właściwą	21%
nie uznaje kary śmierci	39%

## WNIOSKI Z BADAŃ

1. Nieznaczna większość ankietowanych opowiada się za karą śmierci.
2. Zdaniem większości ankietowanych o kwestii obecności kary śmierci w polskim Kodeksie Karnym powinni rozstrzygać obywatele w ogólnokrajowym referendum. Blisko 1/4 badanych twierdzi, że zasadne jest, aby o tym rozstrzygał parlament.
3. Większość badanych uważa, że w sprawie przywrócenia kary śmierci w Polsce powinno zostać przeprowadzone referendum dla obywateli.

4. Prawie połowa ankietowanych uważa, że kara śmierci powinna być stosowana nie tylko wobec recydywistów, ale i osób, które karalny czyn popełniły po raz pierwszy.
5. Większość badanych uważa, że kara śmierci w Polskim Kodeksie Karnym obniży poziom przestępczości.
6. Ponad połowa badanych uważa, że zna stanowisko Kościoła Katolickiego i ich zdaniem Kościół Katolicki nie popiera kary śmierci.
7. Ponad połowa badanych posiada wiedzę na temat tego, że kara śmierci była kiedyś stosowana w Polsce.
8. Badani najczęściej określali karę śmierci jako: pogwałcenie prawa do życia, karę sprzeczną z religią, niehumanitarną. Zwolennicy kary śmierci określali ją najczęściej jako karę sprawiedliwą.
9. Około 40% ankietowanych uważa, że najgroźniejsi przestępcy nie mają prawa do życia. Także blisko 40% badanych uważa, że mają prawo do życia. Zdania w tej kwestii są podzielone. blisko 1/4 nie ma zdania na ten temat.
10. Zdaniem większości badanych sprawcy zabójstw to nie są osoby jednoznacznie złe.
11. Zdaniem większości badanych zabójstwo może być usprawiedliwione obroną własną lub czynem popełnionym w afekcie.
12. Badani mają podzielone zdania co do kwestii zaburzeń psychicznych u sprawców zabójstw, gdyż najczęściej udziela odpowiedź związana była z rozpatrzeniem konkretnego przypadku zabójcy. Niemniej jednak nieznacznie ponad połowa uważa, że sprawcy zabójstw mają zaburzenia psychiczne.
13. Nieznacznie ponad połowa badanych (51%) uważa, że kara śmierci jest odpo-

wiednią karą dla takich osób. Podobna ilość badanych (48%) uważa, że kara śmierci nie jest dobrą sankcją dla takich sprawców.

14. Ponad połowa badanych uważa, że mężczyzna będący zabójcą nie zasługuje bardziej na karę śmierci niż kobieta, która popełniła taki sam czyn.
15. Ponad połowa badanych wierzy w możliwość poprawy przestępców, którzy dopuścili się zabójstwa.
16. Zdaniem większości ankietowanych rodzic, który zabija drugiego człowieka w obronie swoje dziecka nie powinien podlegać karze śmierci.
17. Badani zapytani o sposób wykonywania kary śmierci udzielili następujące odpowiedzi: zdaniem 39% badanych kara śmierci nie powinna być wykonywana. Natomiast osoby, które dopuszczają karę śmierci jako sposób jej wykonania uznają każdy z dostępnych za dobry.

## ZAKOŃCZENIE

Kara śmierci jest najbardziej kontrowersyjną karą na świecie. Od kilkunastu lat na całym świecie zostaje wycofana jako niezgodna z prawami człowieka i niehumanitarna. Wycofanie jej ze środków karnych nie powoduje jednak, że nie ma ona zwolenników. Liczne badania w Polsce wykazały, że obywatele chcą referendum w sprawie przywrócenia kary śmierci w Polsce. Należy zaznaczyć, że jest to kara spreczna z prawami Unii Europejskiej do której Polska należy i przywrócenie kary śmierci w obecnej sytuacji politycznej nie jest możliwe. Polacy dopuszczają karę śmierci za najbardziej brutalne czyny związane pozbawienie drugiego człowieka życia. Mają świadomość

mość, że Pozbawienie życia sprawcy zabójstwa nie przywróci życia ofierze, nie naprawi uczynionej szkody, niesprawiedliwości. Paradoks kary śmierci polega na tym, że w państwie, gdzie znaczna część społeczeństwa deklaruje się jako osoby wierzące wciąż jest tyle zwolenników kary śmierci, którzy chcą karać śmiercią za śmierć, pozbawieniem życia za pozbawienie życia. Wyżej przedstawione badania ukazują, że stanowisko Kościoła Katolickiego jest znane respondentom, a jednocześnie w większości popierają przywrócenie kary śmierci, ograniczając zasięg kary śmierci dla przestępców popełniających najcięższe przestępstwa. Jednocześnie uznają taki środek karny za skuteczny, który obniży poziom przestępczości w Polsce. Brak w rozważaniach zwolenników kary śmierci analizy kontrowersyjności tej kary z poszanowaniem ludzkiego życia, jego ochroną i obroną godności człowieka.

Kara śmierci ze względu na duże emocje jakie budzi wymaga głębokiej analizy z różnych punktów widzenia i odniesienia się do historii tej kary, jej przykładów. Tylko w ten sposób można ukazać brak zasadności wykonywania kary śmierci.

#### STRESZCZENIE

Ludzkie życie jest najwyższą wartością na świecie, ochraniające przez liczne konstytucje obecnie stanowi temat wielu dyskusji i uregulowań prawnych. W opozycji do ochrony życia wciąż jest kara śmierci. Zgodnie z danymi z 2012 roku wykonano prawie 700 wyroków skazujących na śmierć. W artykule przedstawiono stosunek osób badanych do kary śmierci i okoliczności w jakich dopuszczają wykonanie takiego wyroku. Paradoks kary

śmierci, która kiedyś była wykonywana w Polsce ma związek z tym, że większość badanych deklaruje wiarę w Boga i zna stosunek Kościoła Katolickiego do wykonywania kary śmierci, a jednak znając wartości chrześcijańskie i poparcie dla ochrony życia wśród badanych znajduje się znaczny odsetek osób, które uznają karę śmierci jako właściwy środek karny dla przestępców dopuszczających się najcięższych zbrodni.

#### SUMMARY

##### The paradox of the death penalty

Human life is the highest value in the world, protected by numerous constitutions currently is the subject of much debate and legislation. In opposition to the protection of life is still the death penalty. According to the data of the 2012 made nearly 700 convictions to death. The article presents the ratio of the respondents to the death penalty and the circumstances in which allow the execution of such judgment. The paradox of the death penalty, which was once performed in Poland has to do with the fact that most of the respondents declare their faith in God and know the attitude of the Catholic Church to the death penalty, but knowing the Christian values and support for the protection of life among respondents is a significant percentage of people which recognize the death penalty as an appropriate means of penalty for offenders who commit the most serious crimes.

#### BIBLIOGRAFIA

- W. Bosak, Postacie Nowego Testamentu. Słownik-Konkordancja, Poznań 1996  
B. Hernik-Pikulska, Kara śmierci, Kraków 2006



# ARTICLES

- M. Koper, Sposoby wykonywania kary śmierci w dawnych wiekach, „Prawo i życie” 9/2000
- B. Loebel, Prawo Drakona, Warszawa 2005
- A. Marek, Prawo karne, Warszawa 2009
- W. Marsel, Poznańskie prawo karne do końca XVI wieku, Poznań 1965
- J. Nitecki, Jan Paweł II o karze śmierci, <http://nowezycie.archidiecezja.wroc.pl/numery/092006/03.html>
- P. Pytlakowski, Czekając na kata, Warszawa 1996
- J. Rafacz, Dawne polskie prawo karne, Warszawa 1932
- Rosja grozi przywróceniem kary śmierci „na złość Europie”, <http://zw.lt/swiat/rosja-grozi-przywroceniem-kary-smierci-na-zlosc-europie/>
- K. Sójka-Zielińska, Historia prawa. Warszawa 2001
- M. Szczaniecki, Powszechna Historia Państwa i Prawa, Warszawa 1997
- P. Szumlewicz, AI: Coraz więcej wykonywanych kar śmierci na świecie, <http://lewica24.pl/swiat/4506-ai-wiecej-wykonanych-kar-smierci-na-swiecie.html>
- T. Ślipko, Kara śmierci z teologicznego i filozoficznego punktu widzenia, Kraków 2000



*Prelegenci Międzynarodowej Konferencji Naukowej nt. Rodzina - powołanie - zadania - wyzwania. Stalowa Wola 21.05.2014*